

ตำราจิตเวชสำหรับแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวชุดที่ 27
พิมพ์ครั้งที่ 1

อาการทางจิตเวชในร่างกาย ที่สำคัญและพบบ่อย



ศาสตราจารย์เกียรติคุณ
นายแพทย์สมภพ เรืองตระกูล

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
มหาวิทยาลัยมหิดล

ตำราจิตเวชสำหรับแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวชุดที่ 30

พิมพ์ครั้งที่ 2
ฉบับปรับปรุงใหม่

อาการทางจิตเวช
ใน
โรคทางกาย
ที่สำคัญและพบบ่อย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ
นายแพทย์สมภพ เรืองตระกูล

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
มหาวิทยาลัยมหิดล

สมภพ เรืองตระกูล

ตำราจิตเวชสำหรับแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป

อาการทางจิตเวชในผู้ป่วยโรคทางกาย

1. จิตเวชศาสตร์ I. ชื่อเรื่อง. [NLM : 1 การ

ประกอบวิชาชีพเวชกรรม 2. จิตเวชศาสตร์

WM 100 ส 271ต] RC 456 ส 271 ต 2543

616 : 89

ISBN 974-665-021-1

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2544

พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2558

มอบให้

พ่อและแม่ผู้เป็นที่รัก

ด้วยความรักยิ่ง

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ การคัดลอกส่วนใด ๆ ในหนังสือ
เล่มนี้ไปเผยแพร่ในทุกรูปแบบ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ยกเว้น
การอ้างอิงเพื่อการศึกษาและวิจัยเท่านั้น

ราคาหน้าปก 420 บาท

พิมพ์ที่ บริษัท วงศ์สว่างพับลิชชิ่ง แอนด์ พริ้นติ้ง จำกัด

เลขที่ 2 ถนนจรัญสนิทวงศ์ ซอยจรัญฯ 86/1

แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700

โทรศัพท์ 0-2880-1876 ต่อ 223 โทรสาร 0-2879-1526

จัดพิมพ์โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์สมภพ เรืองตระกูล

**ประวัติการศึกษาและรับราชการของ
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์สมภพ เรืองตระกูล**

เกิด 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2477 กทม.

- 2483 - ศึกษาชั้นประถมปีที่ 1 โรงเรียนอานวยศิลป์ พระนคร
- 2494 - สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 โดยสอบได้เป็นอันดับที่ 6 ของประเทศ
- 2494 - สอบคัดเลือกเข้าศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ ได้เป็นอันดับที่ 1 ของประเทศ
- 2500 - แพทยศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2501 - แพทย์ประจำบ้านปีที่ 1 ภาควิชาอายุรศาสตร์
- 2502 - แพทย์ประจำบ้านปีที่ 2 ภาควิชาอายุรศาสตร์
 - อาจารย์ตรี
 - ได้รับคัดเลือกจากคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยจิตเวชศาสตร์ ภาควิชาอายุรศาสตร์
 - ผึกอบรมแพทย์ประจำบ้านจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยา เป็นเวลา 1 ปี
- 2503 - จบการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านจิตเวชศาสตร์ รุ่นที่ 2 ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยา

- 2506 - แพทย์ประจำบ้านจิตเวชศาสตร์ (2506-2508)
Washington University, St. Louis, U.S.A.
- 2510 - อาจารย์เอก ภาควิชาอายุรศาสตร์
- 2514 - รักษาการหัวหน้าภาควิชาจิตเวชศาสตร์
- 2518 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 - อนุมัติบัตรผู้ชำนาญสาขจิตเวชศาสตร์
 - หัวหน้าภาควิชาจิตเวชศาสตร์ (2518-2532)
- 2519 - รองศาสตราจารย์
- 2524 - ศาสตราจารย์
 - ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชาจิตเวชศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย (2524-2532)
- 2530 - ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นมหาวชิรมงกุฏ (ม.ว.ม.)
- 2535 - ศาสตราจารย์เกียรติคุณ มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2541 - อาจารย์พิเศษคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
- 2549 - จิตแพทย์ดีเด่นของสมาคมจิตแพทย์ ประจำปี พ.ศ. 2549
- 2554 - ปรินญาแพทยศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปี 2554
- 2557 - เขียนตำราแพทย์รวม 54 เล่ม

พิธีพระราชทานปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔

คำประกาศเกียรติคุณ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์สมภพ เรืองตระกูล

ปริญญาแพทยศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔

ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์สมภพ เรืองตระกูล เกิดเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๗ สำเร็จการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิตจากคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ เริ่มรับราชการในตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลและเป็นหัวหน้าหน่วยจิตเวชศาสตร์ ระหว่าง ปี พ.ศ. ๒๕๐๒-๒๕๐๖ เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ พร้อมกับดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาเป็นท่านแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๓๒ โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๔ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชาจิตเวชศาสตร์ทบวงมหาวิทยาลัย ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๓๒ ปัจจุบันศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์สมภพ เรืองตระกูล เกษียณอายุราชการแล้วแต่ยังคงช่วยปฏิบัติงานในฐานะอาจารย์พิเศษ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์สมภพ เรืองตระกูล เป็นผู้มีความสำคัญในการสร้างรากฐานและการพัฒนางานด้านจิตเวชศาสตร์ของประเทศ ทั้งในด้านการเรียนการสอน ด้านวิชาการ และด้านการบริการรักษาผู้ป่วย และศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์สมภพ เรืองตระกูล ยังได้ริเริ่มการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านสาขาจิตเวชศาสตร์

ขึ้นในคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ซึ่งถือได้ว่าเป็นครั้งแรกและแห่งแรกในโรงเรียนแพทย์ รวมทั้งเป็นผู้ร่วมก่อตั้งหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาจิตวิทยาคลินิกขึ้นเป็นแห่งแรก และยังคงเป็นแห่งเดียวในปัจจุบันที่สามารถผลิตนักจิตวิทยาคลินิกออกไปทำหน้าที่ทั้งในการประเมิน และการรักษาผู้ป่วยจิตเวช ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์สมภพ เรืองตระกูล ได้ก่อตั้งหอผู้ป่วยประเสริฐ กังสดาลย์ เพื่อให้บริการเฉพาะแก่ผู้ป่วยจิตเวชที่มีความจำเป็นต้องพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลและใช้เป็นสถานที่ในการฝึกอบรมแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางจิตเวชศาสตร์ในด้านวิชาการ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์สมภพ เรืองตระกูล สนใจใฝ่รู้ในวิทยาการความรู้ใหม่ ๆ ในแวดวงวิชาการทางด้านจิตเวชศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์สมภพ เรืองตระกูล ได้เขียนตำราทางวิชาการมาจนถึงปัจจุบันไม่น้อยกว่า ๒๕ เล่ม รวมทั้งได้ปรับปรุงเนื้อหาอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้คงความทันสมัยและใช้ในการเรียนการสอนอยู่ในปัจจุบัน และได้้นำตำราวิชาการจำนวนหนึ่งไปลงพิมพ์ไว้ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) ของมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่ออนุชนรุ่นหลังด้วย

ตลอดระยะเวลาที่ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์สมภพ เรืองตระกูล รับราชการได้รับราชการเกียรติยศที่สำคัญ อาทิ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นมหาวชิรมงกุฎ (ม.ว.ม.) ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ และได้รับการยกย่องและเชิดชูจากสมาคมวิชาชีพ โดยสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ให้เป็นจิตแพทย์ดีเด่นประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๙

ด้วยเกียรติประวัติอันทรงคุณค่า ผลงานที่ดีเด่นและคุณูปการดังกล่าว ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สภามหาวิทยาลัยมหิดล ในคราวประชุมครั้งที่ ๔๕๘ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๔ จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์สมภพ เรืองตระกูล เป็นผู้สมควรได้รับพระราชทานปริญญา แพทยศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ เพื่อเป็นเกียรติสืบไป

หนังสือซึ่งแต่งโดยผู้เขียนมีทั้งหมด 54 เล่มดังต่อไปนี้

ตำราแพทย์สำหรับแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวมีทั้งหมด 48 เล่ม ดังนี้

1. ตำราจิตเวชศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 9)
2. จิตเวชศาสตร์พื้นฐานและโรคทางจิตเวช (พิมพ์ครั้งที่ 2)
3. ตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่น (พิมพ์ครั้งที่ 2)
4. ตำราจิตเวชผู้สูงอายุ
5. อาการทางจิตเวชในผู้ป่วยโรคทางกาย
6. คู่มือจิตเวชและอายุรศาสตร์ฉุกเฉิน
7. เวชศาสตร์การติดสารเสพติด
8. ความเครียดและอาการทางจิตเวช
9. โรคเอดส์ : อาการทางจิตเวชและการรักษา
10. ความผิดปกติของการนอนหลับ : การประเมินและการรักษา
11. การฆ่าตัวตายในเด็กและวัยรุ่น
12. อาการปวด : โรคทางจิตเวชและการรักษา
13. การตั้งครมภ์ : โรคทางจิตเวชและการรักษา
14. โรคกระสับ : อาการทางจิตเวชและการรักษา
15. การฆ่าตัวตาย : การประเมินและการรักษา
16. จิตสังคมบำบัดในโรคทางจิตเวชและโรคทางกาย
17. ตำราโรคต่อมไร้ท่อและอาการทางจิตเวช
18. พจนานุกรมคำศัพท์จิตเวชศาสตร์และจิตวิทยา
19. คู่มือจิตเวชคลินิก
20. ตำรากลุ่มบำบัดและครอบครัวบำบัด
21. โรคกังวลและเวชปฏิบัติ
22. ตำราประสาทจิตเวช
23. ตำราภาวะอ้วน
24. สารานุกรมจิตเวชศาสตร์และจิตวิทยาคลินิก
(ลงไว้ใน E-Book ของมหาวิทยาลัยและคณะฯ)
25. อาการทางจิตเวชและโรคทางกายในเด็กและวัยรุ่น
26. ตำราจิตเวชศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 10) ฉบับปรับปรุงตาม DSM-V

ต่อไปนี้เป็นตำราพิมพ์จำหน่ายในรูป E-Book มี 22 เล่ม

1. โรคอารมณ์แปรปรวน / การฆ่าตัวตายและเวชปฏิบัติ
2. คู่มือจิตเวช : ผู้หญิงและครอบครัว
3. ตำราจิตเวช : วัยรุ่น
4. อาการทางจิตเวชในโรคทางกายที่สำคัญและพบบ่อย
5. ตำราจิตเวช : โรคสมองเสื่อม
6. ความผิดปกติของพัฒนาการและโรคทางจิตเวช
7. สารานุกรมจิตเวชศาสตร์เด็กและวัยรุ่นและปัญหาทางจิตเวช
(E-Book ของภาควิชาจิตเวชศาสตร์)
8. โรคซึมเศร้า / การฆ่าตัวตายในผู้สูงอายุ
9. ตำราความเครียดและปัญหาทางจิตเวช (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2)
10. ตำราจิตเวช : พฤติกรรมรุนแรงในเด็กและวัยรุ่น
11. โรคกระสับในเด็กและวัยรุ่นและปัญหาทางจิตเวช
12. พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศและปัญหาทางจิตเวช
13. คู่มือจิตบำบัดคลินิก
14. ดนตรีบำบัด : การแพทย์ทางเลือก
15. สารานุกรมจิตเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ (E-Book ของภาควิชาจิตเวชศาสตร์)
16. ตำราจิตเวช : ความรุนแรงในครอบครัว
17. คู่มือจิตเวช : การดูแลผู้ป่วยในระยะสุดท้ายของชีวิต
18. คู่มือทางคลินิก : การป้องกันโรคทางจิตเวช
19. อาการหมดไฟจากการทำงาน : การแก้ไขและการป้องกัน
20. รอยมลทินและโรคทางจิตเวช
21. โรคกระสับต่อมลูกหมาก : การออกกำลังกายและโภชนาการบำบัด
22. คู่มือการดูแลผู้สูงอายุที่เป็นโรคทางจิตเวช

หนังสือชุดเรียนรู้เพื่อชีวิต เพื่อครอบครัวและสังคมมี 6 เล่มดังนี้

1. ยาเสพติด : มหันตภัยเงียบที่ป้องกันได้
2. โรคซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย
3. ความผิดปกติทางเพศ
4. ชีวิตกับบุคคลสำคัญของโลกและภาพสะท้อนเชิงจิตวิทยา
5. โรคเอดส์ : มหันตภัยเงียบที่ป้องกันได้
6. พฤติกรรมรักร่วมเพศและสุขภาพจิต

คำนำ

พิมพ์ครั้งที่ 2

มีโรคทางกายจำนวนมากที่ผู้ป่วยมีอาการทางจิตเวชร่วมด้วย อาการทางจิตเวชนี้อาจเกิดขึ้นก่อนที่ผู้ป่วยจะมีอาการโรคทางกาย ชัดเจน เกิดพร้อมกับอาการทางกายหรืออาจเกิดขึ้นภายหลังผู้ป่วยหายจากโรคทางกายแล้ว ส่งผลให้ผู้ป่วยมีอาการซับซ้อนยากต่อการวินิจฉัย ด้วยเหตุนี้แพทย์ผู้รักษาจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับอาการทางจิตเวชซึ่งพบได้ในโรคทางกายไว้ เพื่อที่จะได้สามารถให้การวินิจฉัยโรคได้ถูกต้อง และเข้าใจกลไกการเกิดอาการทางจิตเวช รวมทั้งให้การรักษาผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อผู้ป่วยโดยรวม ทำให้หายจากโรคในเวลาอันรวดเร็ว อีกทั้งไม่มีอาการแทรกซ้อนหลงเหลืออยู่

หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้รวบรวมอาการทางจิตเวชในโรคทางกายชนิดที่สำคัญและพบได้บ่อยมากกว่า 50 ชนิด ซึ่งประกอบด้วยโรคทางอายุรศาสตร์ ระบบประสาท โรคมะเร็ง โรคเอดส์และโรคซึ่งมีอาการปวด โดยเขียนอย่างละเอียดครอบคลุมถึงลักษณะทางคลินิก อาการทางจิตเวชที่พบร่วมด้วย กลไกการเกิดอาการทางจิตเวช การวินิจฉัยโรค การดำเนินโรคและการรักษา

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การปรับตัวในโรคทางกาย

ส่วนที่ 2 อาการทางจิตเวชในโรคทางกาย เช่น โรคหลอดเลือดหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคตับ โรคไต โรคมาเลเรียขึ้นสมอง โรค lupus และภาวะขาดวิตามิน

ส่วนที่ 3 อาการทางจิตเวชในโรคระบบประสาท เช่น โรคหลอดเลือดสมอง โรคสมองอักเสบและโรคพาร์กินสัน

ส่วนที่ 4 อาการปวดและปัญหาทางจิตเวช เช่น อาการปวดและจิตพยาธิสภาพ โรคปวด อาการซึมเศร้าและอาการปวดที่พบร่วมด้วย และการรักษาโรคไฟโบรมัยแอลเจีย ความเครียดและอาการปวดเรื้อรัง อาการปวดเรื้อรังในผู้ป่วยติดสารเสพติดและการบำบัดทางจิตใจสำหรับอาการปวด

ส่วนที่ 5 โรคมะเร็งและปัญหาทางจิตเวช การรักษาอาการปวดจากโรคมะเร็งทางจิตเวช ความผิดปกติทางเพศในผู้ป่วยโรคมะเร็งและจิตบำบัดในผู้ป่วยซึ่งเป็นโรคระยะลุกลาม

ส่วนที่ 6 โรคเอดส์และปัญหาทางจิตเวช เช่น พยาธิกำเริบและลักษณะทางคลินิก ปัญหาทางจิตเวชในโรคเอดส์ ปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีทางเพศสัมพันธ์ แนวทางการรักษาโรคเอดส์ การรักษาโรคเอดส์ด้วยยาต้านไวรัสและการป้องกันโรคเอดส์

ผู้เขียนหวังว่าผู้อ่านทุกท่านจะได้มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง

อาการทางจิตเวชในโรคทางกายที่สำคัญและพบบ่อยดีขึ้น และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการวินิจฉัยโรค และรักษาผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลที่จะได้รับตามมาก็คือ ผู้ป่วยหายจากโรคเร็วขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

หนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนเขียนขึ้นด้วยแรงบันดาลใจของความรักที่มีต่อพ่อและแม่ผู้เป็นที่รักยิ่ง

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์สมภพ เรืองตระกูล
อดีตหัวหน้าภาควิชาจิตเวชศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
19 เมษายน พ.ศ. 2558

สารบัญ

บทที่

หน้า

ส่วนที่ 1

การปรับตัวในโรคทางกาย บทที่ 1

- | | | |
|----|---|---|
| 1. | การปรับตัวและจิตบำบัดในโรคทางกาย | 1 |
| | Coping and Psychotherapy of the Medically Ill | |

ส่วนที่ 2

อาการทางจิตเวชในโรคทางกาย บทที่ 2 - 13

- | | | |
|----|--|----|
| 2. | อาการทางจิตเวชในโรคหลอดเลือดหัวใจ | 7 |
| | Psychiatric Manifestations in Cardiovascular Disease | |
| 3. | การรักษาผู้ป่วยโรคหัวใจทางจิตเวช | 25 |
| | The Psychiatric Management of Cardiac Patients | |
| 4. | โรคความดันโลหิตสูง | 32 |
| | Hypertension | |
| 5. | โรคหอบหืด | 36 |
| | Bronchial Asthma | |
| 6. | โรคปอดอุดตันเรื้อรัง | 40 |
| | Chronic Obstructive Pulmonary Disease | |

7.	อาการทางสมองเนื่องจากยูเรเมีย Uremic Encephalopathy	44
8.	อาการทางสมองเนื่องจากโรคตับ Hepatic Encephalopathy	48
9.	อาการทางสมองเนื่องจากไขโทยอด Enteric Encephalopathy	53
10.	โรคมาเลเรียขึ้นสมอง Cerebral Malaria	57
11.	อาการโรคจิตเนื่องจากโรคลูปัส SLE Psychosis	63
12.	โรคสมองอักเสบจากเชื้อเรบีส์ Rabies Encephalitis	67
13.	อาการทางประสาทจิตเวชของภาวะขาดวิตามิน Neuropsychiatric Manifestations of Vitamin Deficiencies	73

ส่วนที่ 3

อาการทางจิตเวชในโรคระบบประสาท บทที่ 14 - 16

14.	อาการทางประสาทจิตเวชในโรคหลอดเลือดสมอง Neuropsychiatric Manifestations in Cerebrovascular Disorder	89
-----	--	----

15.	อาการทางประสาทจิตเวชในโรคสมองอักเสบ Neuropsychiatric Manifestations of Encephalitis	108
16.	อาการทางประสาทจิตเวชในโรคพาร์กินสัน Neuropsychiatric Manifestations of Parkinson's Disease	115

ส่วนที่ 4

อาการปวดและปัญหาทางจิตเวช บทที่ 17 - 26

17.	อาการปวดและจิตพยาธิสภาพ Pain and Psychopathology	137
18.	โรคปวด Pain Disorder	143
19.	อาการซึมเศร้าและอาการปวด Depression and Pain Comorbidity	150
20.	การรักษาผู้ป่วยซึ่งมีอาการซึมเศร้าและอาการปวด Treatment of Depressed Patients with Pain	164
21.	โรคไฟโบรมัยแอลเจีย Fibromyalgia	170
22.	ความเครียดและอาการปวดเรื้อรัง Stress and Chronic Pain	176
23.	อาการปวดเรื้อรังในผู้ป่วยติดสารเสพติด Chronic Pain in Addicted Patients	189

24. การประเมินผลและการรักษาอาการปวดทางประสาท	202
Evaluation and Treatment of Neuropathic Pain	
25. การบำบัดทางจิตใจสำหรับอาการปวด	214
Psychological Intervention for Pain	
26. การฟื้นฟูบำบัด	232
Rehabilitation	

ส่วนที่ 5

โรคมะเร็งและปัญหาทางจิตเวช บทที่ 27 - 34

27. ภาวะจิตใจและโรคมะเร็ง	245
Psycho - Oncology	
28. การวินิจฉัยและการรักษาอาการซึมเศร้าในโรคมะเร็ง	266
Diagnosis and Management of Depression in Cancer	
29. การรักษาอาการปวดจากโรคมะเร็งทางจิตเวช	285
Psychiatric Treatment for Cancer Pain	
30. ปัญหาทางจิตเวชของอาการอ่อนเพลียในระยะสุดท้ายของโรค	305
Psychiatric Aspects of Fatigue in Terminally Ill	
31. ความผิดปกติทางเพศในผู้ป่วยโรคมะเร็ง	317
Sexual Disorders in Cancer Patients	

32. การฆ่าตัวตายในผู้ป่วยโรคมะเร็ง	323
Suicide in Cancer Patients	
33. การสื่อสารกับผู้ป่วยและญาติในระยะสุดท้ายของโรค	340
Communication with Terminally Ill Patients and Relatives	
34. จิตบำบัดในผู้ป่วยซึ่งเป็นโรคระยะลุกลาม	352
Psychotherapy for Patients with Advanced Disease	

ส่วนที่ 6

โรคเอดส์และปัญหาทางจิตเวช บทที่ 35 - 45

35. วิธีการแพร่เชื้อ	367
Mode of Transmission	
36. พยาธิกำเนิดและลักษณะทางคลินิก	371
Pathogenesis and clinical Manifestations	
37. ปัญหาทางจิตเวชในผู้ป่วยโรคเอดส์	382
Psychiatric Aspects of AIDS	
38. ปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีทางเพศสัมพันธ์	395
Risk Factors for Sex Transmission of HIV	
39. จริยธรรมทางคลินิก	401
Clinical Ethics	
40. ผลกระทบทางจิตใจและสังคมต่อผู้รักษา	410
Psychological Impact on Health Providers	

41. แนวทางการรักษาโรคเอดส์	418
Guidelines for AIDS Treatment	
42. การรักษาโรคเอดส์ด้วยยาต้านไวรัส	424
Antiviral Therapy of AIDS	
43. แนวทางปฏิบัติต่อผู้ป่วยโรคเอดส์	430
Guidelines for Care of AIDS Patients	
44. การป้องกันโรคเอดส์	435
Prevention of AIDS	
45. การป้องกันในบุคลากรผู้สัมผัสกับเชื้อเอชไอวี	439
Prevention for Occupation Exposure to HIV	
เอกสารอ้างอิง	446
ดัชนี	447

บทที่ 1

การปรับตัวและจิตบำบัดในโรคทางกาย COPING AND PSYCHOTHERAPY OF THE MEDICALLY ILL

การปรับตัวต่ออาการไม่สบายอาจเป็นปัญหาที่ร้ายแรงสำหรับทั้งผู้ป่วยและแพทย์ผู้รักษา จิตแพทย์ผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษามีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้แก้ปัญหาดังกล่าว ทางด้านจิตวิทยา แพทย์จะทราบถึงอารมณ์และกลไกทางจิตของผู้ป่วยในการแก้ไขปัญหา

ความหมายของการปรับตัว

การปรับตัว (coping) หมายถึง การปรับพฤติกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา เพื่อให้หายจากโรคและร่างกายอยู่ในภาวะสมดุล การรักษาทั้งทางกายหรือจิตสังคม มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพการปรับตัวของผู้ป่วย

ลักษณะของผู้ซึ่งมีการปรับตัวที่ดี

การเจ็บป่วยถือว่าเป็นภาระต่อบุคคลและสังคม เป็นการขู่คุกคามและมีความเสี่ยงต่ออันตราย ปฏิกริยาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยมักไม่ได้สัดส่วนกับภัยจากโรคจริง ๆ ดังนั้น ผู้ซึ่งปรับตัวได้เป็นอย่างดีอาจมีทักษะพิเศษ หรือมีบุคลิกที่สามารถเอาชนะความ

ยากลำบากได้

ลักษณะของผู้ซึ่งปรับตัวได้ดีมีดังต่อไปนี้

1. มองโลกทาง**ด้านดี**เกี่ยวกับปัญหา แม้ว่าจะประสบกับปัญหาอย่างมาก ก็ยังคงมี**ขวัญกำลังใจดี**
 2. มักปฏิบัติตัวตามความเป็นจริงและเน้นเฉพาะปัญหา ปัจจุบันและอุปสรรคซึ่งต้องเอาชนะให้ได้ แม้จะทราบว่าต้องใช้เวลาอีกนานกว่าจะเอาชนะได้
 3. มีการใช้ยุทธศาสตร์ที่หลากหลายและไม่ยอมที่จะพ่ายแพ้
 4. ให้ความสนใจกับผลที่ออกมา และพยายามปรับปรุงวิธีการปรับตัวให้ดีขึ้น โดยคำนึงผลที่ตามมา
 5. มีลักษณะยืดหยุ่นและยอมรับคำแนะนำ แต่ไม่ยอมยกเลิกการตัดสินใจที่ได้ตั้งใจเอาไว้
 6. มีจิตใจสงบแต่ก็มีความระมัดระวังและหลีกเลี่ยง ที่จะแสดงอารมณ์อย่างรุนแรง ซึ่งจะทำให้การตัดสินใจเสีย
- อนึ่ง ไม่มีใครสามารถปรับตัวได้อย่างดีเสมอไป โดยเฉพาะถ้าปัญหามีความเสี่ยงและความรุนแรงอย่างท่วมท้น อย่างไรก็ตาม ผู้ซึ่งปรับตัวได้ดีมักเลือกวิธีที่จะประสบความสำเร็จ และคงความมั่นใจเอาไว้เพื่อรับมือกับสถานการณ์

ลักษณะของผู้ที่มีการปรับตัวไม่ดี

ผู้ซึ่งปรับตัวไม่ดีจะมีลักษณะตรงข้ามกับกลุ่มแรก จะมีปัญหาในการปรับตัว เต็มไปด้วยความยากลำบากเมื่อเกิดปัญหา และมีบุคลิกดังต่อไปนี้